

Luoteis-Venäjä -C₁C₂a -pääätteiset joennimet

Nikolai Kirsanov, Kantele, Suomi
4 Helmí 2016, Tvärminne, Suomi

Runoutta

Paronymia vs homonymia

Я перевожу грузы и деньги.

Я перевожу тексты, грузы и деньги.

-nsa kihausa

Kieltenvälinen homonymia on aina paronymia

Minne sota Kansas vie?

Korea Korea

Turkki ja Sulawesi

Mursi mursi Ankaran ankarann vastarinnan

Suomi suomi

LENNON RAHOITTI IRAN

Tartu tilaisuuteen

Nauru

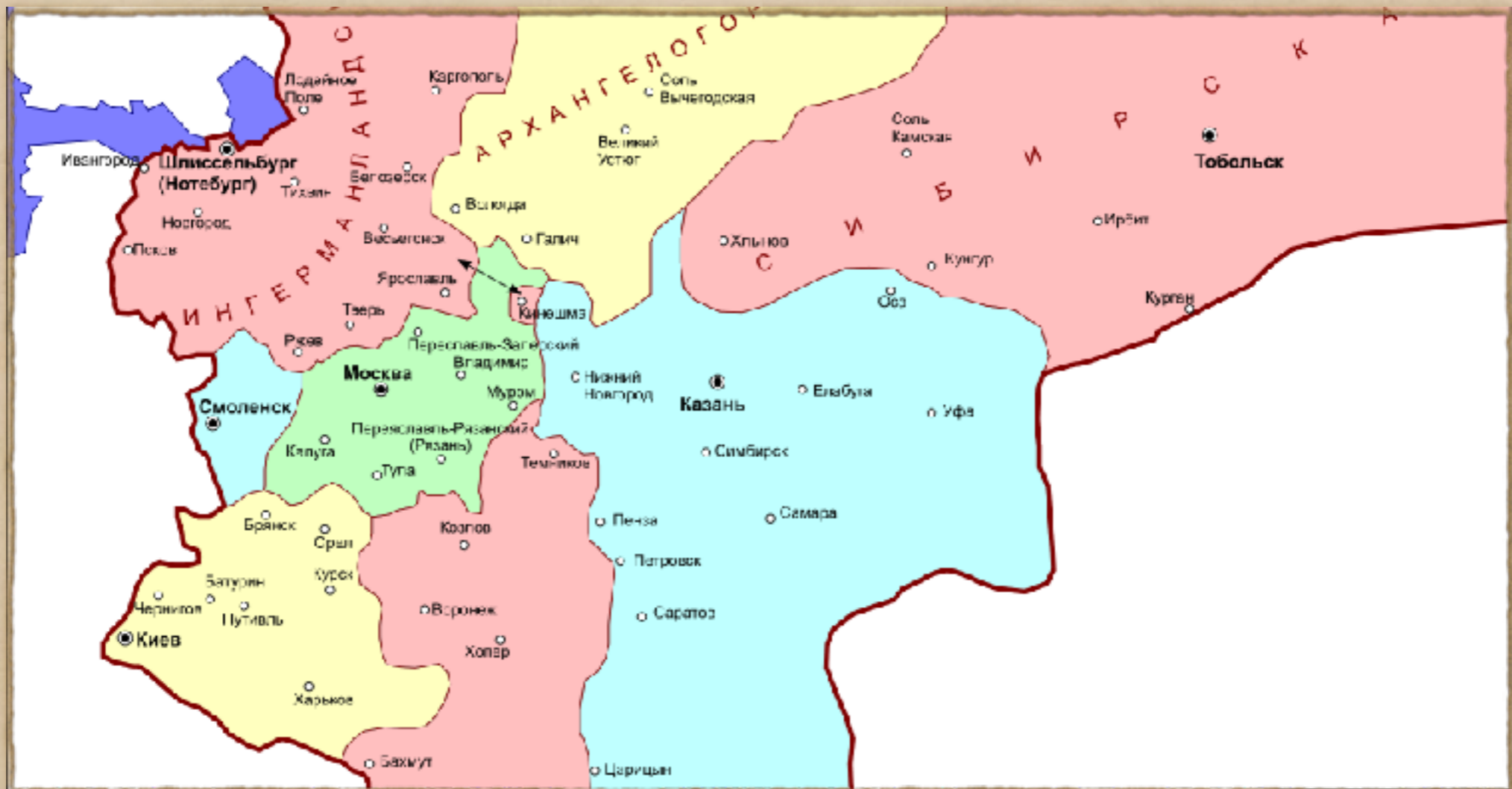
Kapustahaikara

Finni 'угорь'

Finnisch-Urgrische Sprachwissenschaft

Scala comun. 1. Milla da 10 per Gio. de

Pietari Suuren

perustama Inkerinmaan kuvernementti

Olen aikaisemmin osoittanut, että kyseisen alueen venäjänkielisten joennimien -ВЖа -päätte voidaan palauttaa kantasuomen jokea tarkoittavaan sanaan [Kirsanov 2012]. Esitän hypoteesia, jonka mukaan muitakin joennimien -C₁C₂a -päätteitä (mm. sellaisia, kuin Песохта [Matvejev 2015], УДОМЛЯ) tai vastaavia itsenäisiä joennimiä (mm. sellaisissa kuin Охта/Аркуя, Мга, Гда, Мда, Хотча < *Хта) voidaan palauttaa jokea tarkoittavaan sanan asuihin *joki tai *johka.

Konsonantin «j» vaikutus edeltävään konsonanttiin

Joki-sanaan sisältyvä j-konsonantti vaikuttaa
edeltävään konsonanttiin seuraavasti:

pj, bj, mj, vj → pl, bl, ml, vl

tj, dj → št, žd

rj, lj, nj → r, l, n

sj, zj → š, ž

kj, gj, xj → č, ž, š (kuten l. palatalisaatiossa)

kaksoisnimet ja takaisinlainat

- ♦ Suomen Vuissakka / Русско-Высоцкое ≈ Witstock || Itä-Saksan Wittstock / Чух. Высоцкая
- ♦ Lahela=Finby / Ruotsinkylä=Klemetskog
- ♦ Ruotsinpyhtää=Strömfors / Pyhtää=Pyttis
- ♦ Kantele / Kankkila=Kankböle
- ♦ Karstala=Карстолово / Коростовицы
- ♦ Мустово / Kirnu=Корново (vrt. Mustvee=Тschorna)
- ♦ Ångermanland || Ingermanland / Inkeroinen || Okeroinen
- ♦ Ижора / Славянка = Slavänka Venjoki

Itäslaavilaisen täysääntymän kehittyminen

- ◆ *Karstala*=Карстолово / Коростовицы
- ◆ ТОЛОКЪНО < **ta°lküna°* > talkkuna
- ◆ ПОЛОТЪНО < **pa°ltina°* > palttina

Nasaalidiftongien kato ja toinen delabialisatio

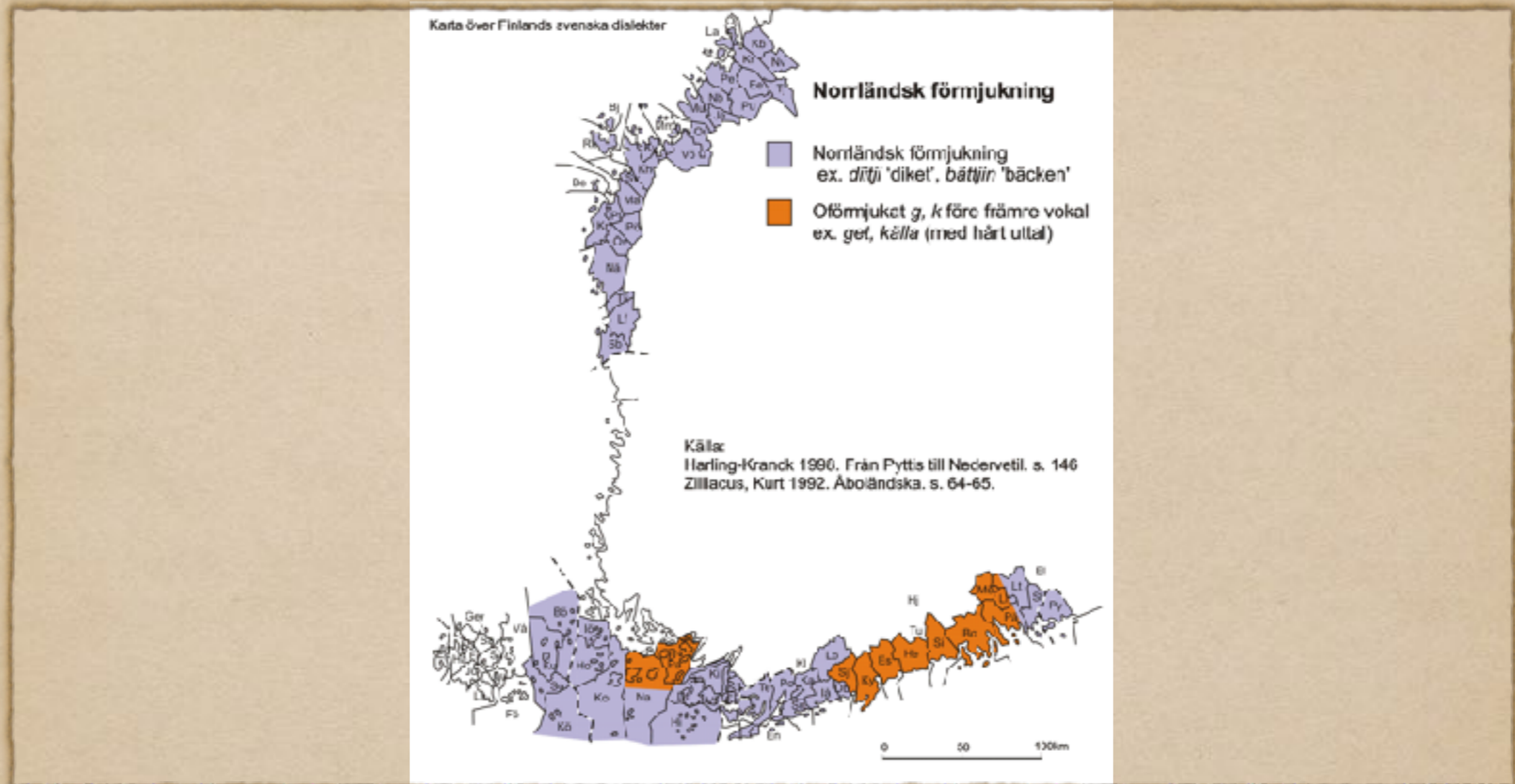
- ◆ Kuippina < *КѸпнь > Кипень [Kirsanov 2007]
- ◆ Muiskola=Мышино
- ◆ Muikkala=Мыкколово Inkerissä / Muikkula Suomessa
- ◆ huippi ≈ хип < *хѸпъ < huipŷ [Строгова 1991]
- ◆ Сырнема (vrt Fi Suuriniemi [Матвеев, 138])
- ◆ Täyssinä < Тявзино < *Тязвино < *Тазы < *Ṫēnsū >
Ṫiensuu
- ◆ р. Тызва < *Ṫūsū > vrt Fi Tuusula=Ṫhusby

Nasaalidiftongien kato ja toinen delabialisaatio

- ◆ ЛЫЖИ ~ ЛЫЗГАТЬ ≈ **liiku/liuku, luistaa** > **luistin**
- ◆ КОЛТУН ≈ kuontalo 'КОЛТУН' < *кѣдель
- ◆ каренга < *ka^orenga > коряга
- ◆ кр^ут < *kr**an**tus/as > **ran**ta

Velaarien 1. palatalisaatio

- ♦ ОМОВЖа < *e^oma^oŷgja < *emäjoki > Emajõgi
- ♦ ЛЕМОВЖа < *il'ma^oŷgja < *ilmajoki
- ♦ ПЧЕВЖа < *pitkεŷgja < *pitkäjoki
- ♦ ЧЕЛМОЖа < *ЧЬЛМОВЪЖЯ < *kilma^oŷgja < *kylmäjoki
- ♦ ЧУХЧЕНЕМА < *ЧЮХЧЕНЕМЬ < *kiuhkineemi < *kuuhkynemi > Kuuhkysniemi (mutta LpN *čukčanjunni/-njarga [Saarikivi, 79])

*k:n palataliseraatio ja sen puuttuminen
Suomenruotsi

Velaarien 1. palatalisaatio, jatkuu

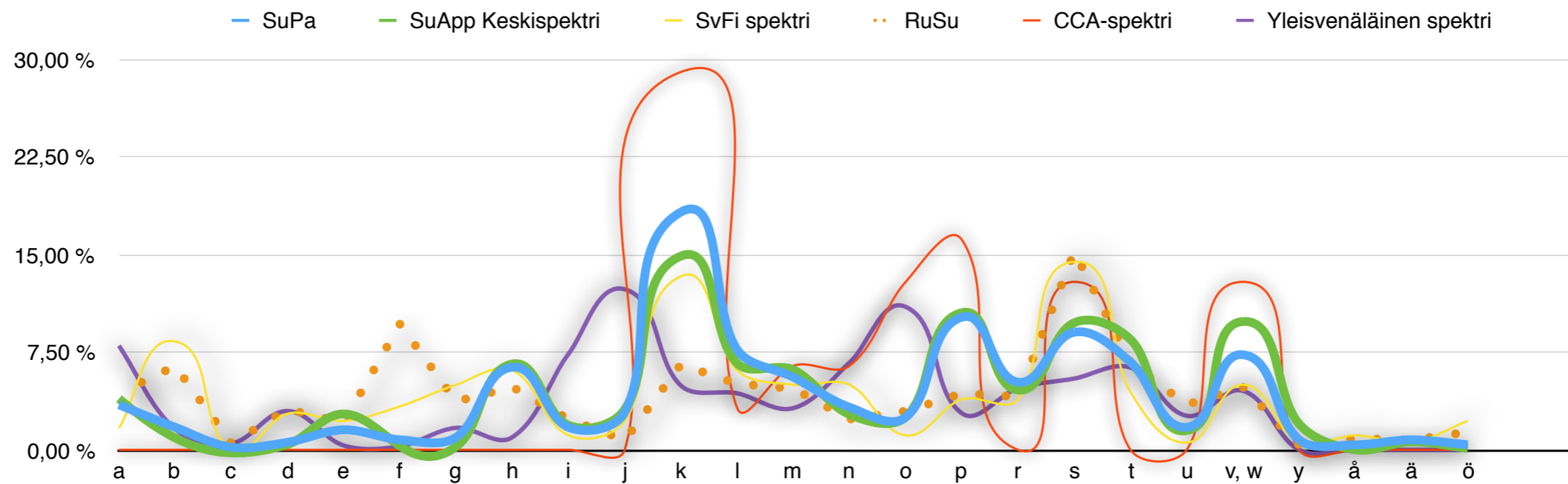
- ◆ Чёбсапа < *kiβišāra (vrt Fi Kivihaara)
- ◆ Челм**ожа**/Челм**охта** (vrt Fi Kylmä**joki** ja Lpŋ Čoalbme**johka**)
- ◆ Чудьнема (vrt Fi Куутиниemi ja Ru чудь+*нема [Матвеев 2001, 68])
- ◆ Нюхча (vrt Fi nyuhky ja Lpŋ njukča)
- ◆ Чурола (vrt Fi Куурölä)
- ◆ Чимозеро; Кимасозеро (vrt Fi Kuumasjärvi)

2. ja 3. palatalisaation puuttuminen

- ◆ старе**ц** ≠ старик
- ◆ ў ру**цэ** ≠ в руке
- ◆ пали**ца** ≠ палка
- ◆ лжи**ца** ≠ ложка
- ◆ мыш**ца** (=musculus 'мышка')
- ◆ **ц**ѣна ≠ *кена (bark manuscripts) [Глускина 1968]
- ◆ на вер**се** ≠ о вер**хе**
- ◆ на даро**зе** ≠ на доро**ге**
- ◆ **ц**еп ≠ кеп ≈ керри || кярр [Глускина 1968]

Yhteenveto

- ♦ -вжа: Омовжа || Etäjoki, Пчөвжа, Чевжа || Pitkäjoki yms.
- ♦ -хта (vrt пихта < pihka): Челмохта || Čoalbmejohka ?Giellajohka, Охта / Ахкуя || johka, Чемохта || Gie(p)majohka, Олохта/Волохта || Vuollejohka / Vuollejoga || Авлога < *Валогa, Санохта || Suodnejohka 'Suonijoki', Песохоть < *Песохта || Bissojohka 'Pyssyjoki, Børselv'
- ♦ -гжа: Ксөгжа < *kusigja || Kusijoki (vrt Ксема || (poron)kusema)
- ♦ -гоща: Иногоща || Äänekoski
- ♦ -бля: Обля, Вобля || Arjoki
- ♦ -вля: Нөвля || Nevajoki
- ♦ -мля: Удомля || *Antama-joki

Литература

Глускина С. М. // Псковские говоры II. – Отв. ред. Б. Л. Богородский. – Псков, 1968. С. 20–43. Библиогр. в прим.

Касьян А. С. Отражение праславянской фонемы *ы в старопсковском диалекте разговорника Т. Фенне как архаизм // Вопросы языкознания, №4 (2012). С. 73–100.

Kirsanov N. O. 2007. Predecessors of Contemporary Russian ы in the Toponymy of Ingermanland // *Linguistica Uralica*. P. 211–217.

Kirsanov N. O. 2012. Russian river names in the North-West of Russia and the South-East of Estonia: Hydronyms ending in -vža // *ACTA LINGUISTICA PETROPOLITANA*. Vol. VIII. Part 1. *Acta Fenno-Lapponica Petropolitana*. P. 329–337.

Матвеев А. К. 2001. Субстратная топонимия Русского Севера. Часть I. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та. – 346 с., 7 карт.

Матвеев, А. К. Субстратная топонимия Русского Севера. IV. Топонимия мерянского типа / А. К. Матвеев; сост., науч. ред. О. В. Смирнов. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2015. – 313 с., ил., 21 карта.

Saarikivi J. 2007. On the Uralic Substrate Toponymy of Arkhangelsk Region: Problems of Research Methodology and Ethnohistorical Interpretation // *Onomastica Uralica* 4. Borrowing of Place Names in the Uralian Languages. Helsinki. P. 45–109.

Строгова В. П. Как говорят в Новгородском крае. Новгород, 1991. 134 с.

Teush O. A. 2007. Finnic Geographical Terminology in the Toponymy of Northern Russia // *Onomastica Uralica* 4. Borrowing of Place Names in the Uralian Languages. Helsinki. P. 111–127.

Passibo

Tänu

Kiitos

Tackar

Takk

Thank you

Giitu

Благодаря

Спасибо